Міхаіл Баярын

УЗОРЫ СВАДЗЕІ

Прасьветы

ПРАЗОРА

Празора - гэта свадзея, празь якую пазіраюць на іншую свадзею. Празора пераводзіць чыстую свадзею ў прастору ўспрыманьня.

ДВАЙНАЯ ПРАЗОРА

Свадзея ў празоры можа быць іншай празорай. Такай празора завецца двайной. *Двайная празора* адначасова зьяўляецца вобразам свадзеі і празорай.

МЯРЭЖА ЗНАКУ

Двайная празора ўтварае *мярэжу знаку*. Свадзея, што апынаецца пад такой празорай, узьнікае ў празоры як *знак свадзеі*. Мярэжа прысутнічае ў кожным знаку як яго аснова.

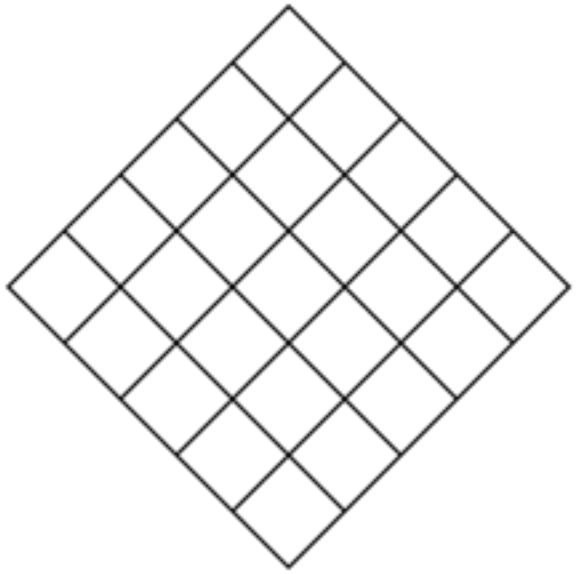

АСНОВА І ЎТОК

Свадзея накладаецца на мярэжу як уток на аснову тканіны. Свадзея выконваецца на мярэжы, запаўняючы адны ячэі мярэжы і пакідаючы пустымі іншыя.

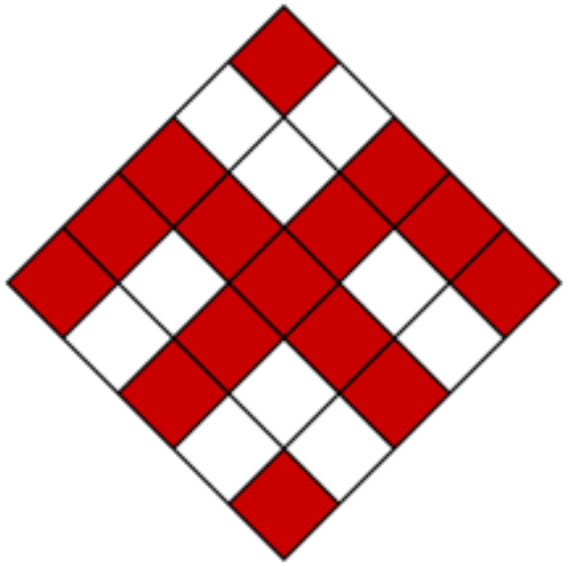

ПРАСЬВЕТ

Свадзея прасьвечвае праз мярэжу, утвараючы свой знак. Знак, што ўтвараецца празорай, завецца *прасьветам*.

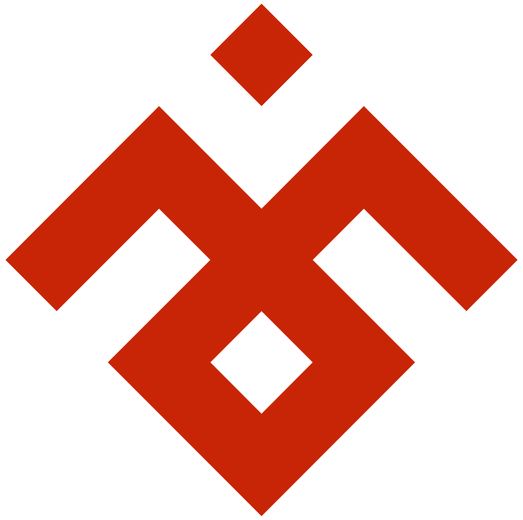

ДЗЬВЕ ПОЎНІ

Мярэжа ўтварае поўню прасьветаў. Поўні прасьветаў адпавядае поўня свадзеі.

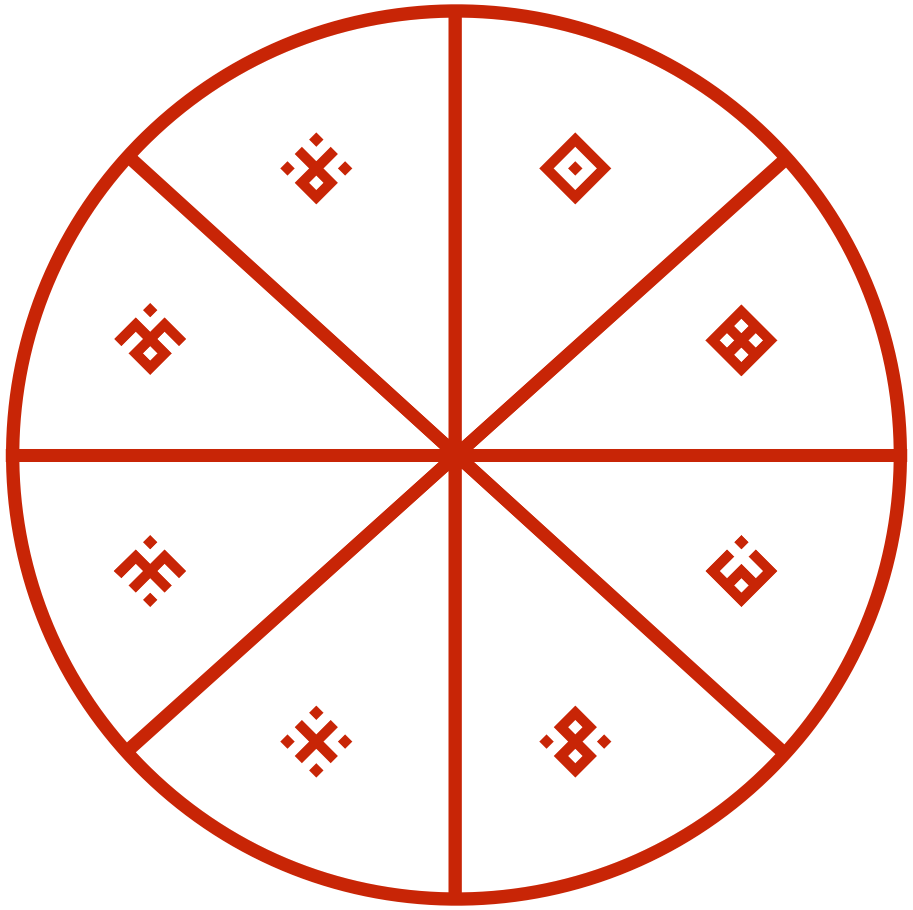

КОЛА ПРАСЬВЕТАЎ

Мярэжа знаку ўтварае ўсемагчымасьць знакаў. *Кола прасьветаў* - гэта ўсе прасьветы адной мярэжы.

МОВА ПРАСЬВЕТАЎ

Прасьвет папярэднічае мове. Але ўлучэньне прасьветаў у мярэжу сказу ўтварае мову прасьветаў. Суадпаведнасьць дзьвюх поўняў робіць прасьвет паведамленьнем пра свадзею.

	нараджэньне, ўзьнікненьне, пачатак		завяршэньне, ахоп, асяганьне		плынь, рух, ліцьцё		зрух, напрамак, кіраваньне
	сувязь, лучнасьць, яднаньне,		перасячэньне, пераадоленьне, пераход		апора, падтрымка, уздым		колазварот, восевы стан, чын
	вынік, плён, дасягненьне		рост, разьвіцьцё, ўзыход		паўната, сярэдзіна, нутро		ахоп, аб’ём, ахова
	рух, зварачэньне, гнуткасьць		трываньне, восевы стан, сталасьць		пустата, прастора, усё		памнажэньне, рост, вынікненьне
	збор, злучэньне, спражэньне		выпраменьваньне, выбух, быцьцё		покрыў, ахова, абарона		утварэньне, мера, адпаведнасьць
	супадзеньне, узаемнасьць, адпаведнасьць		зараджэньне, крыніца, магута		галінаваньне, разыходжаньне, разьвіцьцё		закрыцьцё, змыканьне, хаваньне
	падзел, асобнасьць, суладзьдзе						

МЯРЭЖА СКАЗУ

Становішча ў мярэжы сказу вызначае прасьвет як падзею. Мярэжа сказу мае толькі тры ячэі - асобы, чыну й дачыну. У адзіночнай мярэжы прасьвет становіцца *чынам*.

Рушыць.

ДВАЙНАЯ МЯРЭЖА

У двайной мярэжы першы прасьвет становіцца асобай, а другі - чынам. Ячэі мярэжы сказу падзяляюцца знакам крыжа.

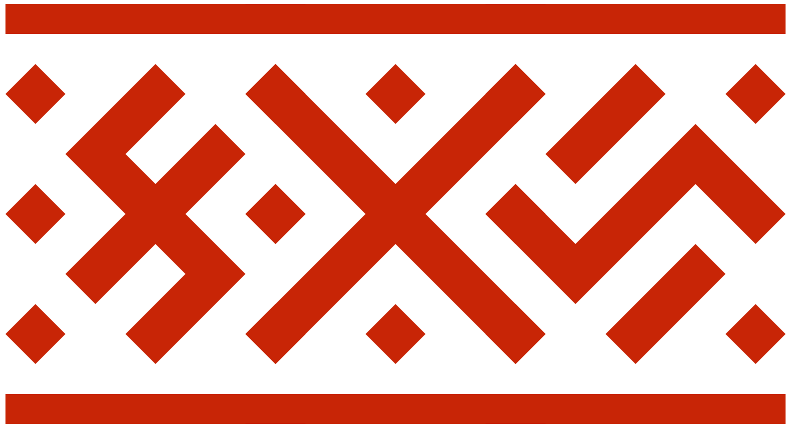

пераадоленьне ідзе

ТРАЙНАЯ МЯРЭЖА

У трайной мярэжы першы прасьвет становіцца асобай, другі - чынам, а трэці - дачыным.

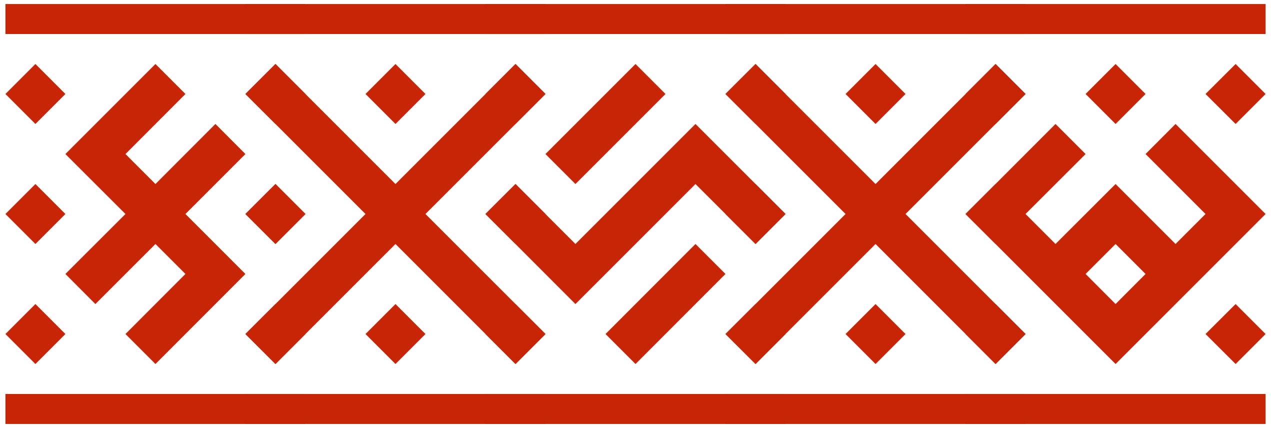

пераадоленьне ідзе да зьвяршэньня

МЯРЭЖА АДНОСІН

Кожная ячэя мярэжы сказу можа зьмяшчаць мярэжу адносін. У мярэжы адносін першая ячэя вызначае галоўны прасьвет, другая - залежны.

МЯРЭЖА СУВОЮ

Адносіны сувою - гэта адносіны тоества, якія вызначаюцца словамі “той, які”. Адносіны сувою выражаюцца знакам крыжа з дужкай зьверху.

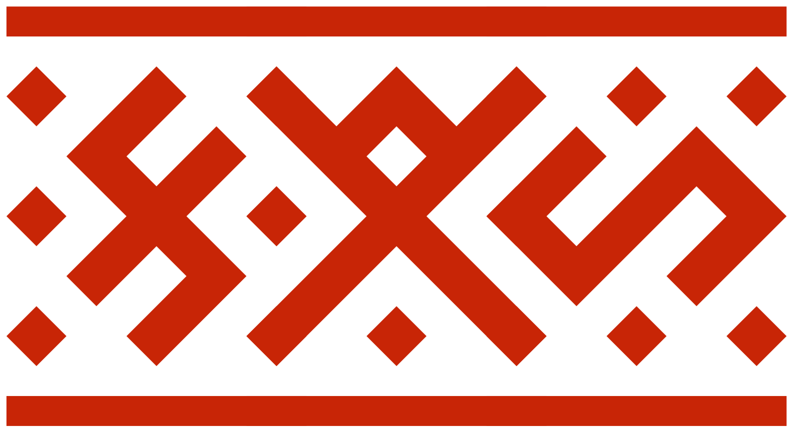

перамога, якая вяртаецца

МЯРЭЖА РАЗВОЮ

Адносіны сувою - гэта адносіны валоданьня, якія вызначаюцца словамі “той, у якога”. Адносіны развою выражаюцца знакам крыжа з дужкай зьнізу.

перамога вяртаньня

РАЗВОЙ СУВОЮ

Адносіны развою сувою ўтвараюцца, калі другая ячэя мярэжы развою раскрываецца мярэжай сувою.

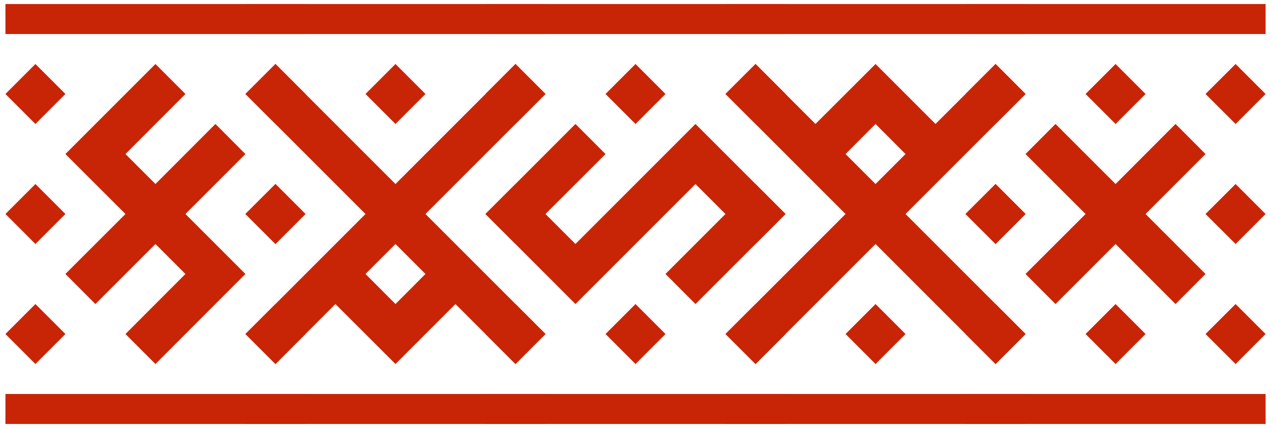

перамога бліскучага вяртаньня

СУВОЙ РАЗВОЮ

Адносіны сувою развою ўтвараюцца, калі другая ячэя сувою раскрываецца мярэжай развою.

бліскучая перамога бліскучага вяртаньня

РАЗЬВІТЫ СКАЗ

Сказ, мярэжа якога запоўнена мярэжай адносін, завецца разьвітым.

бліскучае пераадоленьне ідзе да поўнага зьвяршэньня

ЗГОРТ КАРАНЁЎ

Просты сказ можа быць згорнуты ў корань. У коранi прасьветы не падзяляюцца крыжамi. Адзiн прасьвет роўны адзiночнаму кораню. Два прасьветы згортваюцца ў двайны корань.

“перамога-праменiць”

ТРАЙНЫ КОРАНЬ

Тры прасьветы згортваюцца ў трайны корань. Унутры кораня няма мярэжаў адносін.

“перамога-праменіць-вяртаньне”

СЛОВА

Улучэньне каранёў у мярэжы адносін утварае *слова*.

‘бліскучае-пераадоленьне’ ‘імкліва-ідзе’ да ‘поўнага-зьвяршэньня’

МЯРЭЖА РАСКАЗУ

Мярэжа сказу можа запаўняцца сказамі і ўтвараць расказ. Сказы ў мярэжы расказу падзяляюцца знакам крыжа зь дзьвюмя дужкамі.

тое, што пераадоленьне ідзе, прычыняе тое, што зьвяршэньне спаўняецца

РАДНО

Некалькі сказаў пасьлядоўна ўтвараюць радно. Сказы радна падзяляюцца знакам разрыву.

Пераадоленьне ідзе. Зьвяршэньне спаўняецца.

Ня вернецца воін,
вандроўнік ня вернецца,
вернецца сейбіт…
Заўсёды вяртаецца сейбіт.

Алесь Разанаў

А дзе ж тая крынічэнька, што голуб купаўся?
А дзе тая дзяўчынонька, што я заляцаўся?

Ой жаль, жаль мне будзе, возьмуць яе людзі,
возьмуць яе людзі, а мне не будзе.

А ўжо з тае крынічэнькі валы ваду п'юць.
А ўжо тую дзяўчыноньку за руку вядуць.

Ой жаль, жаль мне будзе, возьмуць яе людзі,
возьмуць яе людзі, а мне не будзе.

А я тую крынічэньку тыччам перацычу,
А я тую дзяўчыноньку клічам пераклічу.

Ой жаль, жаль мне будзе, возьмуць яе людзі,
возьмуць яе людзі, а мне не будзе.

НАПРАМАК

Радно можа мецць многа вымераў. Калі радно мае больш за адзін вымер, сказ мае скончацца знакам напрамку. Сказ, што мае два напрамкі, мае чытаньне ў абодва бакі.

Пераадоленьне ідзе. Рух пераадольвае.

ПРАСТОРА

Мнагамернае радно ўтварае *прастору прасьветаў*, што можа чытацца з усіх бакоў ува ўсе бакі. У прасторы прасьветаў прасьвет любога сказу можа стаць прасьветам іншага сказу.